

Buro Maerlant
Landschap, Ecologie & Ruimtelijke Ordening



BM-RAPPORT 2009

Gorinchem Nonnenveld 52

Ecologische quickscan in het kader van de Flora- en faunawet

J. van Suijlekom, 14 januari 2009.

Inhoud

	Blz
1 Inleiding	3
1.1 Algemeen	3
1.2 Methode / doel	3
1.3 Beschrijving van het plangebied en de toekomstige ingrepen	3
2 Wet- en regelgeving	4
2.1 Flora- en faunawet	4
2.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)	5
3 Bronnenonderzoek	6
3.1 Natuurloket	6
3.2 Verspreidingsatlassen	6
3.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	7
4 Resultaten van het veldonderzoek	7
4.1 Algemeen	7
4.2 Beschermden soorten: resultaten en verwachting	8
5 Conclusies en aanbevelingen	9
Literatuur	11
Bijlage 1	12
Bijlage 2	17

Impressie van het plangebied vanuit oostelijke richting.

Foto: Buro Maerlant
07-01-2008.



1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de Hurks vastgoed zuid B.V. heeft Buro Maerlant een ecologische quickscan uitgevoerd voor de locatie Gorinchem Nonnenveld 52. Het veldonderzoek werd uitgevoerd op 7 januari 2009. Aanleiding van het onderzoek is de sloop van de huidige bebouwing en geplande nieuwbouw.

1.2 Methode / doel

De ecologische quickscan bestaat uit een veldonderzoek en een bureauonderzoek. Op voorhand was bekend, dat het plangebied vrijwel volledig uit bebouwing bestond en, zodat een bureauonderzoek slechts volledigheidshalve is uitgevoerd. De nadruk ligt op het veldonderzoek.

Tijdens het veldonderzoek werd in het plangebied zelf en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van diersporen zoals uitwerpselen, krap- en graafsporen, en is de vegetatie bekeken. Tevens werden waarnemingen van aanwezige diersoorten gedaan. Op basis van *expert-judgement* werd een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde soorten. Dit werd afgewogen tegen de toekomstige ontwikkelingen. Doel van het onderzoek is een goed onderbouwde inschatting te geven, zodat kan worden gehandeld conform de Flora- en faunawet.

1.3 Beschrijving van het plangebied en de toekomstige ingrepen

Het plangebied Nonnenveld ligt aan de zuidrand (bastion) van de oude stadskern van Gorinchem. In het noordoosten ligt het plangebied aan het Nonnenveld, in het zuiden en zuidoosten is het plangebied omgeven door een oude verdedigingswal, de Altenawal. Deze



Figuur 1
Ligging van het plangebied (rood).
Bron: Google Earth

wal zelf ligt buiten het plangebied direct aan de Boven-Merwede. Het plangebied is op enkele kleine perken en grasvelden volledig bebouwd en verhard. De bebouwing bestaat uit een hoofdgebouw en een bijgebouw van een zorgcentrum (Rivas). Het hoofdgebouw heeft vier woonlagen, het bijgebouw zes. De gebouwen waren voorzien van kelders. Ten tijde van het veldonderzoek was het gebouw slechts gedeeltelijk bewoond.

Men is voornemens de huidige bebouwing te slopen voor de bouw van een viertal appartementblokken (vier verdiepingen), een woontoren (zes verdiepingen) en stadswoningen (3 verdiepingen). De woningen worden voorzien van kelders.

2 Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op de bescherming van in het wild voorkomende plant- en diersoorten. Deze bescherming heeft als doel het voortbestaan van soorten (géén individuen) te waarborgen. Het veroorzaken van schade aan planten en dieren is in principe verboden, tenzij men hier uitdrukkelijke toestemming voor heeft (nee, tenzij principe). De verbodsbepalingen gelden voor circa 500 plant- en diersoorten.

Verbodsbepalingen

De volgende verbodsbepalingen (tabel 1) in de Flora - en faunawet zijn voor dit onderzoek relevant:

Artikel	Verbodsbepaling
8	Het verbod om planten behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
9	Het verbod om dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
10	Het verbod om dieren opzettelijk te verontrusten.
11	Het verbod om nesten, holen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
12	Het verbod om eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
13	Het verbod planten, producten van planten of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot beschermde inheems of uitheemse dier- of plantensoorten te vervoeren, ten vervoer aan te bieden of af te leveren.

Tabel 1
Beknopte weergave verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 13 uit de Flora- en Faunawet

Zorgplicht

In artikel 2 van de Flora- en faunawet wordt verwacht, dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor alle (dus ook niet beschermde) planten en dieren en de leefomgeving. Het kan worden gezien als een fatsoenseis.

2.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

In 2005 heeft de minister van LNV door middel van een AMvB de regels vereenvoudigd door wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig behoud of beheer geldt in een aantal gevallen een vrijstelling op de verbodsbepalingen. De zorgplicht blijft echter van kracht. Er zijn drie categorieën of tabellen van beschermde soorten opgesteld (zie tabel 2 en bijlage 1):

Tabel 2
Beschermingsre-
gimes 1 t/m 3
AMvB artikel 75
van de Flora- en
faunawet

Categorie	Omschrijving
1	In deze categorie zijn algemeen voorkomende beschermde soorten opgenomen. Bij ruimtelijke ontwikkeling, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt voor deze soorten op voorhand een vrijstelling van artikel 8 t/m 12. Dit is zonder verdere eisen (lichte toets). Voor andere activiteiten dient een ontheffing te worden aangevraagd.
2	Hier onder vallen minder algemene, niet bedreigde soorten. Indien men werkt volgens een goedgekeurde gedragscode is geen ontheffing nodig. In de andere gevallen is een ontheffing nodig. Voor het verkrijgen van een ontheffing dient men aan te tonen, dat er geen inbreuk wordt gedaan op de gunstige instandhouding van de soort.
3	Tabel 3-soorten zijn strikt beschermd. Dit zijn soorten uit bijlage IV van de Habitrichtlijn en bedreigde soorten die bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen. Alle vogelsoorten vallen hier ook onder. Voor broedende vogels wordt in principe nooit ontheffing verleend, omdat werkzaamheden buiten het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd. Voor ruimtelijke ontwikkeling is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verkregen als wordt aangetoond, dat geen alternatieven voor handen zijn en wezenlijk negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Van de initiatiefnemer wordt gevraagd schade zoveel mogelijk te beperken(mitigatie) en dienen veelal alternatieven te worden geboden(compensatie). Door een effectbeoordeling via een uitgebreide toets en een compensatieplan kan onder voorwaarden een ontheffing worden verkregen. Indien sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik dient men te werken met een goedgekeurde gedragscode. Indien men deze niet zelf op heeft gesteld, is het mogelijk gebruik te maken van reeds bestaande gedragscodes. Als geen gedragscode voor handen is dient een ontheffing te worden aangevraagd. Voor overige activiteiten is altijd een ontheffing nodig, waarbij bovengenoemde criteria gelden.

Indien alleen tabel-1 soorten worden aangetroffen volstaat voor ruimtelijke ontwikkeling een quickscan (lichte toets). Wanneer tabel 2 of 3- soorten worden aangetroffen of worden verwacht kan afhankelijk van toekomstige ingrepen en de soort aanvullende toetsing nodig zijn (uitgebreide toets). Doorgaans is daarvoor intensiever onderzoek nodig in het geschikte jaargetijde.

3 Bronnenonderzoek

3.1 Natuurloket

Voor het onderzoek is een beknopte rapportage van het Natuurloket (www.natuurloket.nl) van het kilometerhok 126-426 opgevraagd (fig. 2). Het plangebied ligt in het oostelijke deel het kilometerhok. Door de aard van het plangebied (bebouwing en verhardingen) zullen de gegevens matig tot niet representatief zijn.

Kilometerhok 126-426 is op vaatplanten, mossen, watervogels, vissen, dagvlinders, libellen goed onderzocht en op zoogdieren matig onderzocht. De overige voor de Flora- en faunawet relevante soortgroepen zijn slecht tot niet onderzocht.

Binnen het kilometerhok zijn vier algemene beschermde (zogenaamde tabel 1-soorten) en drie stricter beschermde (tabel 2- soorten) vaatplanten aangetroffen en wordt melding gemaakt



Figuur 2
Het opgevraagde kilometerhok (grijs) met daarin globaal het plangebied weergegeven (geel).
Bron: Natuurloket.

van één Rode-lijstsoort. Het plangebied is geen geschikt habitat voor beschermde en/of Rode-lijstsoorten. Deze vaatplanten hebben veelal een specifieke standplaats. Binnen het kilometerhok is één broedvogel waargenomen, die tevens op de Rode-Lijst staat. Daarnaast zijn twee vissen en een libelle waargenomen, die eveneens op de Rode-Lijst staan. Van de laatste soort wordt daarnaast melding gemaakt van strikte bescherming krachtens de Flora- en faunawet én de Habitatrichtlijn.

Het plangebied is geschikt voor aan bebouwing gebonden soorten zoals broedvogels en

vleermuizen. Op deze soortgroepen is het kilometerhok slecht onderzocht.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied ligt niet in de ecologische hoofdstructuur.

4 Resultaten van het veldonderzoek

4.1 Algemeen

Het veldonderzoek werd uitgevoerd op 7 januari 2009 door J. van Suijlekom. Een medewerker van het verzorgingstehuis verschafte toegang tot de bebouwing en gaf toelichting bij de bezochte ruimten zoals de kelder en cv-ruimten. Daarnaast werden ook binnenplaatsen en de directe omgeving van de bebouwing onderzocht.

Bebouwing

Het hoofdgebouw en het bijgebouw waren qua architectuur vrijwel identiek. De bebouwing was opgetrokken uit baksteen met betonnen verdiepingsvloeren. Vanaf de buitenzijde waren op iedere verdieping en aan alle zijden rijen open stootvoegen zichtbaar, waaruit de aanwezigheid van een spouwmuur bleek. De platte daken waren bekleed met een bitumen bedekking en grind. De dakranden waren voorzien van een afwerkingsrand (vermoedelijk hout), die iets van de gevel afstond. De kelders waren door een fijnmazig rooster afgesloten tegen ongedierte. Op het dak van beide gebouwen was een cv ruimte aanwezig. Deze waren eveneens voorzien van fijnmazige roosters. Het gebouw was in goede staat van onderhoud.

De spouwmuren en de afwerkingsranden van de daken waren aan alle zijden van de bebouwing goed toegankelijk en geschikt voor vleermuizen. Voor broedvogels ontbrak door de strakke architectuur gelegenheid tot nestelen.

Groenelementen en verhardingen

Centraal en in het zuiden van het hoofdgebouw waren binnenplaatsen aanwezig met perkjes voorzien van klimop, diverse sierplanten, vrij forse exemplaren thuja en enkele matig forse bomen zoals plataan. De binnenplaatsen waren op de perkjes na volledig verhard. In het zuiden en oosten werd de bebouwing omgeven door een kortgemaaid gazon met lage beukenhagen (haagbeuk) en verspreid een enkele thuja en sierheesters.

Ten zuiden en zuidoosten van de bebouwing was een kade aanwezig met een wandelpad. Aan weerszijde van dit pad bestond de berm uit kort gemaaid gras met soorten (voor zover zichtbaar door sneeuw) zoals kroppaar, gestreepte witbol en Engels raigras.

Ten oosten van het plangebied stond een forse plataan met enkele nesten van zwarte kraai of ekster. Er was van afstand een holte zichtbaar. Niet duidelijk was of deze was doorgerot.

Het plangebied ligt aan de rand van een kade aan het open water. In het zuiden was een kleine strook met riet aanwezig. Langs de kade ontbrak verder buitendijkse begroeiing. Ten tijde van het veldonderzoek lag er ijs met enkele wakken met watervogels zoals aalscholver,

fuut, meerkoet, wilde eend en kleine mantelmeeuw.

4.2 Beschermde soorten: resultaten en verwachting

Planten

Er werden in het plangebied geen door de Flora- en faunawet beschermde plantensoorten aangetroffen. Dit zijn vaak kritische soorten, waarvoor het plangebied geen geschikt habitat is.

Zoogdieren algemeen

Tijdens het veldbezoek werden geen sporen van zoogdieren waargenomen. Een soort, gebonden aan bebouwing zoals huisspitsmuis, wordt in deze omgeving verwacht. Voor andere grondgebonden zoogdieren dieren zoals egel gaf het plangebied onvoldoende beschutting. Sporen zoals molshopen werden niet waargenomen.

Vleermuizen

De bebouwing is beoordeeld als goed toegankelijk en geschikt voor vleermuizen. De omgeving van de bebouwing was onverlicht. Verwacht wordt, dat er vanuit de woningen sprake is van enige lichtinval naar de omgeving (en ook het open water) toe.

Door de ligging van de bebouwing aan het water in het zuiden en zuidoosten en meer binnenstedelijk in het westen, maakt de bebouwing geschikt voor diverse soorten gebouwbezonende vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk gewone grootoorvleermuis. Van meervleermuis, eveneens gebouwbezonend, is het aantal kraam- of winterverblijven in Zuid-Holland bijzonder schaars. De kans dat deze soort in de bebouwing aanwezig is is niet uitgesloten, maar erg klein.

Bij sloop van de bebouwing kunnen eventueel aanwezige verblijfplaatsen van één of meerdere individuen verloren gaan. Gebouwen en in het bijzonder met spouwmuren kunnen voor vleermuizen functie hebben als kraamverblijf en/of zomerverblijf, tussenverblijf en voor soorten zoals gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis als paarplaats. Daarnaast kunnen overwinterende dieren in het gebouw aanwezig zijn.

In de omgeving worden vleermuizen foeragerend verwacht boven het water en rond de bebouwing. Onbekend is in welke mate de omgeving van het plangebied functie heeft als vliegroute. Buitendijks is de omgeving vrijwel boomloos en geeft bij enige wind weinig beschutting. Daar al reeds bebouwing (hoogbouw) aanwezig is en daar evenens bebouwing voor in de plaats komt zijn op vleermuizen in de omgeving in principe weinig effecten te verwachten. Indien het lichtregime sterk wijzigt en lichtuitstraling naar de omgeving toeneemt zullen lichtschuwe soorten de directe omgeving mijden.

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied ontbrak voor deze soorten geschikt habitat.

Vogels

In het plangebied werden algemene soorten zoals merel, ekster zwarte kraai en kauw waargenomen. In bomen en struiken kunnen deze soorten broeden.

Overige beschermde soorten

Van de overige beschermde ongewervelden, waaronder vlinders en libellen ontbreekt geschikt habitat.

5 conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Het plangebied heeft mogelijk betekenis voor gebouwbewonende vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk gewone grootoorvleermuis. De kans bestaat, dat bij sloop van de bebouwing verblijfplaatsen van één of meerdere dieren zullen verdwijnen. Door de aard en de ligging van de bebouwing kan het gaan om kraam en/of zomerverblijven, tussenverblijven en paarverblijven. Mogelijk zijn overwinterende dieren aanwezig. Zonder gericht onderzoek is hier echter geen uitsluitsel over te geven.

Vleermuizen zijn strict beschermd krachtens de Flora- en faunawet (tabel 3) en de Habitatrichtlijn. Voor tabel 3 soorten geldt een uitgebreide toets.

Aanbevelingen

Vleermuizen

Op basis van deze quickscan wordt aanbevolen vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen in het voorjaar t/m de zomer. Het vervolgonderzoek dient te worden uitgevoerd in drie inventarisatieronden in de periode half april tot half september. De onderstaande aanpak voldoet aan de huidige inzichten en de eisen van Dienst landelijk gebied, het adviserend en toetsend orgaan van het ministerie van LNV. Het betreft meerdere korte veldbezoeken per inventarisatieronde.

Ronde 1 (half april)

Onderzoek naar voorjaarsactiviteit, waar onder baltsende dieren, rond de bebouwing en groenstroken. Twee avonden met een tussenpose van minimaal vijf dagen.

Ronde 2 (1 juni - 15 juli)

Onderzoek naar kraam- en zomerverblijven. Twee avondbezoeken en twee ochtendbezoeken met een tussenpose van circa 14 dagen tussen de ochtendbezoeken.

Ronde 3 (half augustus - half september)

Onderzoek naar baltsende en zwermende dieren. Twee avondbezoeken.

Naast paarverblijven kan aan de hand van zwermende dieren een inschatting worden gemaakt over de aanwezigheid van winterverblijven. Inspectie van spouwmuren op overwinterende

dieren is praktisch niet mogelijk, waardoor dit onderzoek wordt aanbevolen als een betrouwbaar alternatief.

Tijdens de veldbezoeken dient het plangebied tevens te worden onderzocht op foeragerende dieren en op de aanwezigheid van vliegroutes.

Het onderzoek dient te worden uitgevoerd met behulp van een (vleermuis)detector, bijvoorbeeld model Pettersson D240x. Het is gewenst vertraagde opnamen te maken, zodat eventueel geluidanalyses gemaakt kunnen worden ter determinatie. Het veldonderzoek dient tijdens gunstige weersomstandigheden (niet te koud, weinig wind en droog) uitgevoerd te worden

Tijdens dit onderzoek wordt vastgesteld in welke mate de bebouwing en de directe omgeving door vleermuizen wordt gebruikt en om welke soorten en aantallen het gaat. Op basis van dit onderzoek kunnen effecten worden beoordeeld en kan eventueel een ontheffing worden aangevraagd. Indien van toepassing kan de sloop worden afgestemd op aanwezige vleermuizen. De minst ongunstige periode van slopen is in de late zomer tot de vroege herfst. In het vroege voorjaar als dieren uit hun winterslaap zijn en vóór de kraamtijd (half mei t/m juli), is dit minder gunstig, maar ook mogelijk. Als de toekomstige bebouwing eveneens toegankelijk en geschikt voor vleermuizen is kan dit dienen als een goed alternatief en zullen aanvullende compenserende maatregelen naar verwachting niet nodig zijn.

Bovenstaande benadering is een *worst-case* benadering. Indien geen vleermuizen worden aangetroffen kan de sloop van de bebouwing zonder belemmering plaatsvinden.

Overige soorten

Op basis van deze quickscan wordt aanbevolen kap-, snoei-, en sloopwerkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen, dat globaal loopt van maart tot augustus, uit te voeren. Indien men binnen het broedseizoen wenst te slopen dienen ruimschoots van tevoren beplantingen en bomen te worden verwijderd, zodat voorkomen wordt dat vogels gaan broeden in het plangebied.

Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, en J.B.M. Thissen, 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland (folder), De verspreiding van de Europese-
Habitatrichtlijnsoorten in kaart, Provincie Zuid-Holland, januari 2004.

Diepenbeek, A. van, 1999.
Veldgids Diersporen (tweede druk, 2003). KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, 1997.
Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Meijden, R. van der, 2005. Heukel's flora van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-
2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uit-
geverij en European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Weeda, E., R. Westra, Ch. Westra en T. Westra, 1985. De Nederlandse Ecologische Flora.
Wilde planten en hun relaties, deel 1 t/m 5.

Bijlage 1

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel 1

-Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.

-Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Tabel 1: Algemene soorten	
R = soort van Rode lijst 2004	
<u>Zoogdieren</u>	
aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
bunzing	<i>Mustela putorius</i>
dwergpspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
egel	<i>Erinaceus europeus</i>
gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
haas	<i>Lepus europeus</i>
hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
mol	<i>Talpa europea</i>
ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
ree	<i>Capreolus capreolus</i>
rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
vos	<i>Vulpes vulpes</i>
wezel	<i>Mustela nivalis</i>
woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>
kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
<u>Mieren</u>	
behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>
<u>Slakken</u>	
wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
<u>Vaatplanten</u>	
aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
dotterbloem*	<i>Caltha palustris</i>
gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>
*m.u.v. spindotterbloem ⁸	

Toelichting tabel 2

-Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.

-Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Tabel 2: overige soorten	
R = soort van Rode lijst 2004	
<u>Zoogdieren</u>	
Damhert ^R	<i>Dama dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond ^R	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis ^R	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
Alpenwatersalamander	<i>Triturus alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>
<u>Dagvlinders</u>	
Moerasparelmoervlinder ^R	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje ^R	<i>Lycaeides idas</i>
<u>Vissen</u>	
Bermpje	<i>Noemacheilus barbatulus</i>
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus gobio</i>
<u>Vaatplanten</u>	
Aangebrande orchis ^R	<i>Orchis ustulata</i>
Aapjesorchis ^R	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek ^R	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis ^R	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren ^R	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje ^R	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis ^R	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis ^R	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis ^R	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis ^R	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan ^R	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan ^R	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis ^R	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis ^R	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis ^R	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel ^R	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis ^R	<i>Listera ovata</i>
Grote muggenorchis ^R	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem ^R	<i>Primula veris</i>
Harlekijn ^R	<i>Orchis morio</i>
Herfstschroeforchis ^R	<i>Spiranthes spiralis</i>
Hondskruid ^R	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis ^R	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes ^R	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
kleine keverorchis ^R	<i>Listera cordata</i>
kleine zonnedauw ^R	<i>Drosera intermedia</i>
klokjesgentiaan ^R	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
kluwenklokje ^R	<i>Campanula glomerata</i>
koraalwortel ^R	<i>Corallorhiza trifida</i>
kruisbladgentiaan ^R	<i>Gentiana cruciata</i>
lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
lange zonnedauw ^R	<i>Drosera anglica</i>
mannetjesorchis ^R	<i>Orchis mascula</i>
maretak	<i>Viscum album</i>
moeraswespenorchis ^R	<i>Epipactis palustris</i>

Tabel 2: overige soorten	
muurbloem ^R	<i>Erysimum cheiri</i>
parnassia ^R	<i>Parnassia palustris</i>
pijlscheefkelk ^R	<i>Arabis hirsuto sagittata</i>
poppenorchis ^R	<i>Aceras anthropophorum</i>
prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
purperorchis ^R	<i>Orchis purpurea</i>
rapunzelklokje ^R	<i>Campanula rapunculus</i>
rechte driehoeksvaren ^R	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis</i> <i>praetermissa</i>
ronde zonnedauw ^R	<i>Drosera rotundifolia</i>
rood bosvogeltje ^R	<i>Cephalanthera rubra</i>
ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
schubvaren ^R	<i>Ceterach officinarum</i>
slanke gentiaan ^R	<i>Gentianella amarella</i>
soldaatje ^R	<i>Orchis militaris</i>
spaanse ruiter ^R	<i>Cirsium dissectum</i>
steenanjer ^R	<i>Dianthus deltoides</i>
steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
stengelloze sleutelbloem ^R	<i>Primula vulgaris</i>
stengelomvattend havikskruid ^R	<i>Hieracium amplexicaule</i>
stijf hardgras ^R	<i>Catapodium rigidum</i>
tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
valkruid ^R	<i>Arnica montana</i>
veenmosorchis ^R	<i>Hammarbya paludosa</i>
veldgentiaan ^R	<i>Gentianella campestris</i>
veldsalie ^R	<i>Salvia pratensis</i>
vleeskleurige orchis ^R	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
vliegenorchis ^R	<i>Ophrys insectifera</i>
vogelnestje ^R	<i>Neottia nidus-avis</i>
voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
wantsenororchis ^R	<i>Orchis coriophora</i>
waterdrieblad ^R	<i>Menyanthes trifoliata</i>
weideklokje ^R	<i>Campanula patula</i>
welriekende nachtorchis ^R	<i>Platanthera bifolia</i>
wilde gagel ^R	<i>Myrica gale</i>
wilde herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
wilde kievitbloem ^R	<i>Fritillaria meleagris</i>
wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
wit bosvogeltje ^R	<i>Cephalanthera longifolia</i>
witte muggenororchis ^R	<i>Pseudorchis albida</i>
zinkviooltje ^R	<i>Viola lutea calaminaria</i>
zomerklokje ^R	<i>Leucjum aestivum</i>
zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
Kevers	
vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
Kreeftachtigen	
rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).
- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

R = soort van Rode lijst 2004	
Bijlage 1 AMvB	
<u>Zoogdieren</u>	
das	<i>Meles meles</i>
boommarter ^R	<i>Martes martes</i>
eikelmuis ^R	<i>Eliomys quercinus</i>
gewone zeehond ^R	<i>Phoca vitulina</i>
veldspitsmuis ^R	<i>Crocidura leucodon</i>
waterspitsmuis ^R	<i>Neomys fodiens</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
adder ^R	<i>Vipera berus</i>
hazelworm ^R	<i>Anguis fragilis</i>
ringslang ^R	<i>Natrix natrix</i>
vinpootsalamander ^R	<i>Triturus helveticus</i>
vuursalamander ^R	<i>Salamandra salamandra</i>
<u>Vissen</u>	
beekprik ^R	<i>Lampetra planeri</i>
bittervoorn ^R	<i>Rhodeus cericeus</i>
elrits ^R	<i>Phoxinus phoxinus</i>
gestippelde alver ^R	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
grote modderkruiper ^R	<i>Misgurnus fossilis</i>
rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>
<u>Dagvlinders</u>	
bruin dikkopje ^R	<i>Erynnis tages</i>
dwerfblauwtje ^R	<i>Cupido minimus</i>
dwergdikkopje ^R	<i>Thymelicus acteon</i>
groot geaderd witje ^R	<i>Aporia crataegi</i>
grote ijsvogelvlinder ^R	<i>Limenitis populi</i>
heideblauwtje ^R	<i>Plebejus argus</i>
iepepage ^R	<i>Strymonidia w-album</i>
kalkgraslanddikkopje ^R	<i>Spialia sertorius</i>
keizersmantel ^R	<i>Argynnis paphia</i>
klaverblauwtje ^R	<i>Cyaniris semiargus</i>
purperstreepparelmoervlinder ^R	<i>Brenthis ino</i>
rode vuurvlinder ^R	<i>Palaeochrysophanus hippothoe</i>
rouwmantel ^R	<i>Nymphalis antiopa</i>
tweekleurig hooibeestje ^R	<i>Coenonympha arcania</i>
veenbesparelmoervlinder ^R	<i>Bolaria aquilonais</i>
veenhooibeestje ^R	<i>Coenonympha tullia</i>

¹ -onderzoek en onderwijs

- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB	
veldparelmoervlinder ^R	<i>Melitaea cinxia</i>
woudparelmoervlinder ^R	<i>Melitaea diamina</i>
zilvervlek ^R	<i>Clossiana euphrasyne</i>
<u>Vaatplanten</u>	
groot zeegras ^R	<i>Zostera marina</i>
Bijlage IV HR	
<u>Zoogdieren</u>	
baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
bechstein's vleermuis ^R	<i>Myotis bechsteini</i>
bever ^R	<i>Castor fiber</i>
bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
brandt's vleermuis ^R	<i>Myotis brandtii</i>
bruinvis ^R	<i>Phocoena phocoena</i>
euraziatische lynx	<i>Lynx lynx</i>
franjestaat ^R	<i>Myotis nattereri</i>
gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>
gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
grijze grootoorvleermuis ^R	<i>Plecotus austriacus</i>
grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
hamster ^R	<i>Cricetus cricetus</i>
hazelmuis ^R	<i>Muscardinus avellanarius</i>
ingekorven vleermuis ^R	<i>Myotis emarginatus</i>
kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
kleine hoefijzerneus ^R	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
nathusius' dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
noordse woelmuis ^R	<i>Microtus oeconomus</i>
otter ^R	<i>Lutra lutra</i>
rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
tuielaar ^R	<i>Tursiops truncatus</i>
tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
vale vleermuis ^R	<i>Myotis myotis</i>
watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
boomkikker ^R	<i>Hyla arborea</i>
geelbuikvuurpad ^R	<i>Bombina variegata</i>
gladde slang ^R	<i>Coronella austriacus</i>
heikikker ^R	<i>Rana arvalis</i>
kamsalamander ^R	<i>Triturus cristatus</i>
knoflookpad ^R	<i>Pelobates fuscus</i>
muurhagedis ^R	<i>Podarcis muralis</i>
poelkikker ^R	<i>Rana lessonae</i>
rugstreppad	<i>Bufo calamita</i>
vroedmeesterpad ^R	<i>Alytes obstetricans</i>
zandhagedis ^R	<i>Lacerta agilis</i>
<u>Dagvlinders</u>	
donker pimperlblauwtje ^R	<i>Maculinea nausithous</i>
grote vuurvlinder ^R	<i>Lycaena dispar</i>
pimperlblauwtje ^R	<i>Maculinea teleius</i>
tijblauwtje ^R	<i>Maculinea arion</i>
zilverstreephooiibeestje ^R	<i>Coenonympha hero</i>
<u>Libellen</u>	
bronslibel	<i>Oxygastra curtisii</i>
gaffellibel ^R	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
gevlekte witsnuitlibel ^R	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
groene glazenmaker ^R	<i>Aeshna viridis</i>
noordse winterjuffer ^R	<i>Sympecma paedisca</i>
oostelijke witsnuitlibel ^R	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
rievierombout ^R	<i>Stylurus flavipes</i>
sierlijke witsnuitlibel ^R	<i>Leucorrhinia caudalis</i>
<u>Vissen</u>	
houting	<i>Conegonus oxyrrhynchus</i>
steur ^R	<i>Acipenser sturio</i>

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB	
<u>Vaatplanten</u>	
drijvende waterweegbree ^R	<i>Luronium natans</i>
groenknolorchis ^R	<i>Liparis loeselii</i>
kruidend moerasscherm ^R	<i>Apium repens</i>
zomerschroeforchis ^R	<i>Spiranthes aestivalis</i>
<u>Kevers</u>	
brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>
<u>Tweekleppigen</u>	
bataafse stroommossel ^R	<i>Unio crassus</i>

Bijlage 2

Rapportage voor kilometerhok X:126 / Y:426								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	4	3			1	goed	-	1991-2007
Mossen						goed		1997-2007
Korstmossen						slecht	51-100%	1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren						matig	51-100%	1997-2007
Broedvogels			1		1	slecht	0%	1996-2007
Watervogels						goed	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen					2	goed	0%	1992-2007
Dagvlinders						goed		1998-2008
Nachtvlinders						redelijk		1980-2008
Libellen		1		1	1	goed	0%	1993-2007
Sprinkhanen					0	goed		1993-2007
Overige ongewervelden					1	slecht	0%	1993-2007

* Legenda

FF = Flora- en faunawet
lijst 1 / lijst 2+3

H/V = Habitatrichtlijn (alleen
bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn

RL = Rode Lijst

(#) = tevens meetnetgegevens
verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Buro Maerlant Postbus 470 5000 AL Tilburg
T 013 5812683 F 013 5812682
E info@BuroMaerlant.nl | www.BuroMaerlant.nl
KvK 18091206

Gorinchem Nonneveld 52
Ecologische quickscan in het kader van de Flora- en faunawet